

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας αποδοκιμάζει το “κείμενο διαβούλευσης για την έναρξη διαλόγου για την Ανώτατη Εκπαίδευση” και διαπιστώνει ότι δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες του Ελληνικού Πανεπιστημίου ενώ αντίθετα δημιουργεί πολλά πρόσθετα προβλήματα στη λειτουργία του.

Αποστολή των Πανεπιστημίων είναι η προαγωγή και διάδοση της γνώσης και της έρευνας στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο αριστείας. Οι προϋποθέσεις για την καλύτερη επίτευξη της αποστολής τους, είναι η πραγματική, λειτουργική αυτοδιοίκηση, η διευρυμένη αυτονομία, η δημοκρατική λειτουργία, η ουσιαστική χρηματοδότηση σε αντιστοίχιση με τις κοινωνικές ανάγκες και η διαφάνεια, μέσα από ένα λιτό νομικό πλαίσιο που θα παραχωρεί ένα ουσιαστικό ρόλο στον εσωτερικό κανονισμό κάθε ιδρύματος.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Κυριότερα προβλήματα

Οι αρμοδιότητες, οι αποφάσεις και η υλοποίηση των πράξεων των οργάνων της διοίκησης των ΑΕΙ, σήμερα, ρυθμίζονται από ένα περίπλοκο θεσμικό πλαίσιο που διαχέεται ανάμεσα στα όργανα του ιδρύματος, τα διάφορα υπουργεία, και τη γραφειοκρατία σε όλα τα επίπεδα (διοικητικά, ακαδημαϊκά, οικονομικά). Σε ορισμένα ιδρύματα, ορισμένες φορές, τα όργανα αδυνατούν να λειτουργήσουν εύρυθμα, με κυριότερο αποτέλεσμα την απαξίωση του δημόσιου πανεπιστημίου και την διαστρέβλωση της δημόσιας εικόνα τους.

Προτάσεις

1. Ο νέος νόμος πρέπει να περιγράφει ένα λιτό πλαίσιο διοίκησης που θα διασφαλίζει το αυτοδιοίκητο. Οι λεπτομέρειες της εφαρμογής του θα καθορίζονται από τους εσωτερικούς κανονισμούς των ιδρυμάτων.
2. Η Σύγκλητος αποτελεί το ανώτερο συλλογικό όργανο του ΑΕΙ, με αρμοδιότητες σε όλα τα ακαδημαϊκά, διοικητικά και τεχνικοοικονομικά θέματα.
3. Οι πρυτανικές αρχές εκλέγονται από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας με βάση τα ισχύοντα, και στάθμιση της ψήφου με βάση την προσέλευση. Το ίδιο ισχύει και για τις εκλογές κοσμητόρων και προέδρων.
4. Το Πρυτανικό Συμβούλιο ασκεί την καθημερινή διοίκηση. Στις συνεδριάσεις του συμμετέχει εκπρόσωπος των φοιτητών χωρίς δικαίωμα ψήφου. Ωστόσο, διατηρεί το δικαίωμα ψήφου σε θέματα ασύλου. Οι διευθυντές των υπηρεσιών όταν εισηγούνται θέματα της αρμοδιότητάς τους, έχουν δικαίωμα ψήφου.
5. Ιδρύεται Ανεξάρτητη Αρχή Ανώτατης Παιδείας, η οποία επιλαμβάνεται όλων των μεγάλων ζητημάτων την ανώτατης εκπαίδευσης. Στην αρχή αυτή ενσωματώνονται, όλες οι υπάρχουσες αρχές και όργανα, ΑΔΙΠ, ΣΑΠΕ, ΕΣΥΠ, κλπ.
6. Προτείνονται δυο εναλλακτικές προτάσεις για το συμβούλιο του ιδρύματος
 - 6.1 Ιδρύεται συμβούλιο ΑΕΙ. Συγκροτείται με ευθύνη της συγκλήτου και οι ρόλοι του καθορίζονται με απόφαση της συγκλήτου. Η σύνθεσή του αποτελείται από εκπροσώπους του πανεπιστημίου, επιστήμονες και προσωπικότητες από άλλους κοινωνικούς χώρους. Ο ρόλος του είναι συμβουλευτικός και εποπτικός επί της αναπτυξιακής στρατηγικής, των προϋπολογισμών, της αξιολόγησης, της γενικότερης λειτουργίας του και της κοινωνικής λογοδοσίας.
 - 6.2 Ιδρύεται Επιστημονικό Συμβούλιο ΑΕΙ. Τα ΑΕΙ αποφασίζουν σχετικά με τη συγκρότηση Επιστημονικού Συμβουλίου ή Συμβουλίων στο επίπεδο Ιδρύματος ή Σχολών (η εξειδίκευση αφορά στον Εσωτερικό Κανονισμό κάθε Πανεπιστημίου). Σκοπός είναι η συμβουλευτική αρωγή προς τα όργανα του Πανεπιστημίου για το μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο προγραμματισμό τους:
 - Τα Συμβούλια συγκροτούνται με απόφαση των κυρίαρχων οργάνων του ΑΕΙ, με πρόσκληση σε διακεκριμένα μέλη της ευρύτερης – διεθνούς – επιστημονικής κοινότητας.

- Μελετούν την επιστημονική, εκπαιδευτική, ερευνητική και κοινωνική δραστηριότητά τους
- Επισημαίνουν τα ισχυρά και αδύνατα σημεία τους, τις ευκαιρίες-δυνατότητες ανάπτυξης και τους πιθανούς κινδύνους (ανάλυση SWOT).
- Προτείνουν πρακτικές και κατευθύνσεις στρατηγικής ανάπτυξης των δραστηριοτήτων και των αντίστοιχων υποδομών και καλύτερης αξιοποίησης του δυναμικού, στο πλαίσιο της κοινωνικής ανάπτυξης και των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων.
- Τα μέλη τους συμβάλλουν στην προβολή του ΑΕΙ, τη διαφύλαξη της εικόνας του και την εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξής του σε όφελος της κοινωνίας, με δικαιοσύνη, ισότητα και ελευθερία.

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κυριότερα προβλήματα:

Το σημερινό σύστημα εισαγωγής στο πανεπιστήμιο είναι προβληματικό, δύσκολο και εξαντλητικό. Ο τρόπος εισαγωγής και ο αριθμός των εισαγομένων καθορίζεται από το Υπουργείο. Πολλοί φοιτητές/τριες εισάγονται σε τμήματα που δεν επιθυμούν, δεύτερης και τρίτης επιλογής. Επίσης, κατά τη διάρκεια των σπουδών, σε αντίθεση με τη διεθνή πραγματικότητα, αποκλείεται η κινητικότητα των φοιτητών μεταξύ τμημάτων. Αν υπάρξει δεύτερο σύστημα αξιολόγησης από τη σχολή γενικά, στα επιμέρους τμήματα, όπως υπονοεί η πρόταση του Υπουργείου, το σύστημα θα γίνει πιο περίπλοκο και πιο εξαντλητικό.

Η εισαγωγή σε σχολές και οι διαδικασίες εφαρμογής της, θα απαιτήσει αρκετά χρόνια ανακατατάξεων και προσαρμογών στα πανεπιστήμια. Μάλλον, είναι πρόταση γραφειοκρατική και μη λειτουργική. Οι υπάρχουσες κτηριακές υποδομές, η διασπορά των τμημάτων των σχολών (ακόμα και σε άλλες πολλές) και το διαθέσιμο προσωπικό δεν μπορούν να ανταποκριθούν στην ιδέα αυτή, σε αρκετά πανεπιστήμια και σχολές.

Η κριτική για την ποιότητα των σπουδών από πολλούς, είναι έντονη. Κανείς δεν είναι ευχαριστημένος στο τέλος (φοιτητές, γονείς, πανεπιστημιακοί, κοινωνικοί φορείς κλπ). Συχνά, βέβαια, και δικαίως, η κριτική εστιάζεται στην ελλειπή χρηματοδότηση και τις υποδομές, αλλά προφανώς το πρόβλημα δεν είναι μόνο αυτό.

Η γραφειοκρατία και οι παρεμβάσεις του Υπουργείου Παιδείας, δεν εξαντλούνται μόνο στον αριθμό των εισαγομένων αλλά και σε πλήθος άλλων θεμάτων. Πολύ συχνά υπηρεσιακοί υπάλληλοι, έχουν άποψη για καθαρά ακαδημαϊκά θέματα. Για παράδειγμα, δεν είναι λειτουργικό για την τροποποίηση του περιεχομένου των προγραμμάτων σπουδών ενός ΠΜΣ να απαιτείται η έκδοση ΦΕΚ.

Τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών που αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια, αναπτύχθηκαν σε αρκετές περιπτώσεις χωρίς σαφή φιλοσοφία και στόχους, κυρίως με βάση μεμονωμένες πρωτοβουλίες μελών ΔΕΠ ή τμημάτων και με την απουσία συντονισμού και στρατηγικής των ιδρυμάτων.

Προτάσεις:

1. Το κάθε πανεπιστήμιο έχει την ευελιξία να αποφασίζει για τις πιθανές αλλαγές στην δομή, τους τίτλους και το περιεχόμενο των σχολών του, των τμημάτων του, και των προγραμμάτων του, με βάση τις ανάγκες της εποχής, τον προσδιορισμό των επαγγελματικών δικαιωμάτων των φοιτητών του, και την προσαρμογή τους στις επιστημονικές εξελίξεις της εποχής.
2. Όλες οι λεπτομέρειες της δομής και οργάνωσης των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών των σχολών, καθορίζονται μόνο με βάση τους εσωτερικούς κανονισμούς των ιδρυμάτων.
3. Τα τμήματα αποτελούν την βασική ακαδημαϊκή μονάδα των πανεπιστημίων. Οι σχολές συγκροτούνται από τμήματα με ομοειδή γνωστικά αντικείμενα, σύμφωνα με σύγχρονες επιστημολογικές τάσεις.
4. Το κάθε Πανεπιστήμιο αποφασίζει αυτό αποκλειστικά για το αριθμό εισαγωγής των φοιτητών του.

5. Οι φοιτητές εισάγονται σε συγκεκριμένο τμήμα. Επιτρέπεται η κινητικότητα μεταξύ Τμημάτων της ίδιας Σχολής με αυστηρούς περιορισμούς και συγκεκριμένα ποσοστά που θα καθορίζονται από το κάθε ίδρυμα, με το πέρας του πρώτου έτους σπουδών.
6. Η Σχολή συντονίζει τα Τμήματα στην οργάνωση των διαφορετικών προγραμμάτων σπουδών, των συνεργασιών μεταξύ των τμημάτων, των κατευθύνσεων των προγραμμάτων σπουδών και των πιθανών εξειδικεύσεων των πτυχίων. Τα Τμήματα έχουν την ευθύνη για την οργάνωση της διδασκαλίας και τη συνεχή βελτίωση της μάθησης σε αυτά.
7. Τα Ιδρύματα έχουν την ευθύνη βελτίωσης της ποιότητας των σπουδών των προγραμμάτων τους, μέσα από σαφείς κανόνες διαρκούς επιμόρφωσης του προσωπικού σε θέματα διδασκαλίας και επίβλεψης, την ποιοτική τους αξιολόγηση είτε με βάση τις αρχές της ΑΔΙΠ, είτε με βάση κανόνες που το κάθε πανεπιστήμιο θα ορίσει, και την συνεχή προσαρμογή τους στις διεθνείς τάσεις. Τα ΑΕΙ αξιολογούνται με στόχο τη συνεχή βελτίωση με κριτήρια ποιοτικά και όχι μόνο ποσοτικά.
8. Ιδρύεται όργανο συντονισμού των μεταπτυχιακών και διδακτορικών προγραμμάτων σπουδών των τμημάτων σε κάθε σχολή με ενιαία γραμματεία σε επίπεδο σχολής.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Προτάσεις

1. Οι βαθμίδες των μελών ΔΕΠ διατηρούνται ως έχουν.
2. Για μέλη ΔΕΠ που ασκούν συγχρόνως ελεύθερο επάγγελμα ή διατηρούν μόνιμη θέση απασχόλησης εκτός ΑΕΙ προβλέπεται ιδιαίτερη σχέση εργασίας με το ΑΕΙ, τόσο όσον αφορά το μισθολογικό καθεστώς, όσο και τα δικαιώματα συμμετοχής στα όργανα του ΑΕΙ.
3. Να καταργηθεί ο θεσμός των 407 και να προβλεφθεί υποχρέωση προκήρυξης θέσης όταν ένα γνωστικό αντικείμενο καλύπτει βασικές ακαδημαϊκές ανάγκες του τμήματος και έχει διδαχθεί ήδη επί τρία συνεχή χρόνια.
4. Τα μέλη ΕΕΔΙΠ 1 και ΕΕΔΙΠ 2, έχουν διακριτούς ρόλους και τα καθήκοντά τους (διδασκτικό και εργαστηριακό έργο αντίστοιχα) πρέπει να αποσαφηνιστούν πλήρως με βάση την πρόβλεψη του νόμου 2817/2000 και όχι βάσει των εσωτερικών κανονισμών των ΑΕΙ.
5. Οι κατηγορίες προσωπικού ΕΤΕΠ και ΙΔΑΧ ειδικών προσόντων, διατηρούνται και έχουν διακριτούς ρόλους. Το έργο και η ονομασία τους πρέπει να επαναπροσδιοριστεί σαφώς σε σχετικό ΦΕΚ.

Συγκρότηση εκλεκτορικών για εκλογή ή εξέλιξη.

1. Για όλες τις βαθμίδες συγκροτούνται εκλεκτορικά με μικρό αριθμό εκλεκτόρων (όχι πάνω από 11). Αποτελούνται αυστηρά από μέλη συναφούς γνωστικού αντικειμένου. Το σώμα των εκλεκτόρων συγκροτείται από μέλη του τμήματος ή του ΑΕΙ, και από μέλη άλλων ΑΕΙ του εσωτερικού ή του εξωτερικού χωρίς τον περιορισμό της ελληνομάθειας.
2. Τα μέλη των άλλων ΑΕΙ του εσωτερικού ή του εξωτερικού αποτελούν την πλειοψηφία του σώματος. Για λόγους οικονομίας επιτρέπονται διαδικασίες συνεδριάσεων μέσω διαδικτύου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Υποχρέωση της πολιτείας είναι η διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των Πανεπιστημίων. Σε αυτήν συμπεριλαμβάνονται η μισθοδοσία του πάσης φύσεως προσωπικού και οι λειτουργικές δαπάνες.

Προκειμένου να συμπορευτεί η Ελλάδα με το στόχο που έβαλε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2010 με την υιοθέτηση της «Ατζέντας 2010» πρέπει να εξαιρεθεί η χρηματοδότηση της παιδείας από το Μνημόνιο. Ο ευρωπαϊκός στόχος είναι να φτάσει η χρηματοδότηση για έρευνα και ανάπτυξη στην επόμενη δεκαετία στο 3% του ΑΕΠ, στο 1% για την ανώτατη εκπαίδευση και για την παιδεία στο 7% ώστε να βελτιώσει η Ευρώπη τη θέση της στο χώρο της εκπαίδευσης σε σχέση με την Αμερική. Σήμερα ο μ.ο. της Ευρωπαϊκής Ένωσης κυμαίνεται στο 1,8% για την ανώτατη εκπαίδευση και την έρευνα (και λιγότερο από 0,5% μόνο για την έρευνα) και σε περίπου 5% για την παιδεία συνολικά. Πέρα από το μακροπρόθεσμο αυτό στόχο που έθεσε η Ευρωπαϊκή Ένωση, ο πιο άμεσος στόχος για τα ελληνικά πανεπιστήμια πρέπει να είναι η σύγκλιση με τον ευρωπαϊκό μέσον όρο.

Σύμφωνα με σημερινά στοιχεία, στο νέο προϋπολογισμό οι δαπάνες για την παιδεία θα πέσουν για πρώτη φορά κάτω από το 3%.

Προτάσεις

1. Διαμόρφωση Τετραετούς Προγραμματισμού με κύρωση από την Βουλή και εξασφάλιση εκ των προτέρων των σχετικών πόρων.
2. Μείωση της γραφειοκρατίας στη διαχείριση του Τακτικού Προϋπολογισμού και του ΠΔΕ. Ειδικότερα, δυνατότητα άμεσης μεταφοράς ποσών μεταξύ κωδικών και μεταξύ ετών, χωρίς περαιτέρω παρεμβολή του ΥΠΔΒΜΘ.
3. Δημιουργία Τμήματος ΑΕΙ στο Ελεγκτικό Συνέδριο και ορισμός μικρού αριθμού Επιτρόπων με αποκλειστική αρμοδιότητα τα ΑΕΙ.
4. Δυνατότητα άμεσης πρόσληψης φυσικών προσώπων για συντήρηση-φύλαξη-καθαριότητα με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και διαδικασίες ΑΣΕΠ, στα πλαίσια των εγκεκριμένων πόρων του προϋπολογισμού του κάθε ιδρύματος (άρθρο 38, ν.3794/4-9-09).
5. Αλλαγές στο καθεστώς φοιτητικής μέριμνας, με χορήγηση του δικαιώματος καλύτερης σίτισης και στέγασης σε πραγματικά άπορους φοιτητές με δυνατότητα αύξησης του σιτηρεσίου από τα ΑΕΙ
6. Ομαλοποίηση του αριθμού μελών ΔΕΠ ανά τμήμα: αφού οριστεί από την Ανεξάρτητη Αρχή ο μέγιστος αριθμός θέσεων ΔΕΠ ανά Τμήμα, να σταματήσουν οι προκηρύξεις νέων θέσεων σε όσα Τμήματα τον υπερβαίνουν και να οργανωθεί η σταδιακή μεταφορά των πιστώσεων μετά την συνταξιοδότηση των μελών ΔΕΠ, από τα πλεονασματικά Τμήματα προς τα ελλειμματικά Τμήματα/ΑΕΙ.

ΈΡΕΥΝΑ

Η έρευνα ασκείται σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας, η οποία εγγυάται την έναντι όλων αδέσμευτη επιστημονική έρευνα και διδασκαλία. Η παραγωγή νέας επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης μέσω αναγνωρισμένου από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα ερευνητικού έργου, αποτελεί κυρίαρχη στρατηγική επιλογή των Πανεπιστημίων.

Προτείνεται η δημιουργία ενός ενιαίου χώρου έρευνας που θα περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα ερευνητικά κέντρα και Ινστιτούτα με σκοπό τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, και τη συνεργασία σε όλα τα θέματα έρευνας και εκπαίδευσης.

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος 25/11/2010